

Таким чином, після здобуття Україною незалежності дослідження державно-церковних відносин радянського періоду стали важливою складовою сучасної вітчизняної історичної науки. Зважаючи на тему нашої роботи, у публікації ми означили лише ті праці, в яких дослідники приділили увагу з'ясуванню політики Радянської влади щодо Римо-Католицької і Греко-Католицької Церков у 1953–1964 рр. Аналіз наукових праць, у яких висвітлена проблема державної політики радянської влади щодо католицьких конфесій в цілому, дозволив нам умовно поділити висвітлені праці на три групи. До першої групи належать узагальнюючі праці, в яких досліджується становище католицьких конфесій у контексті державно-церковної політики Радянської влади. До другої групи – праці, в яких висвітлено історію та правове становище РКЦ у досліджуваній період. Третю групу склали спеціальні праці, в яких досліджується становище ГКЦ у радянський період. Отже, систематизація наукових праць вітчизняних дослідників доводить, що науковці значну увагу приділяють дослідженню становища католицьких конфесій у радянський період, аналізують особливості взаємовідносин РКЦ і ГКЦ з атеїстичною владою та їх наслідки для релігійного життя католиків.

А н о т а ц і ї

У статті **Дідуха Т. Г. –Становище католицьких конфесій в Україні у 1953–1964 рр.: історіографічний огляд проблеми**” виокремлено і названо праці вітчизняних дослідників з історії католицьких конфесій в Україні. Основна увага приділена аналізу історіографічних робіт, у яких висвітлюється становище Римо-католицької і Греко-католицької церков на території західних областей України упродовж 1953–1964 рр.

Ключові слова: історіографічний огляд, державно-церковні відносини, Римо-католицька церква, Греко-католицька церква, конфесія.

In the article of **Diduh T. H. –The position of the Catholic denominations in Ukraine in 1953–1964 gg: historiographical review of the problem**” analyzed the works of domestic researchers on the history of Catholic denominations in Ukraine. Focuses on the analysis of historiographical works, which cover the position of the Roman Catholic and Greek Catholic churches in the area of the western regions of Ukraine for 1953–1964 years.

Keywords: historiographical review, state-church relations, the Roman Catholic Church, Greek Catholic Church, confession.

5.3. Павло ПАВЛЕНКО. «Русский мир» 2014 року: від «любові» Патріарха Кирила до агресії Путіна.

Сучасна Росія збирає свої «исконно русские земли» під виглядом «русского мира», перетягуючи історично під себе «Древнюю Русь», тобто всі колишні руські землі, включаючи передусім і Київську Русь, без якої вся ота ідея про якусь «Древнюю Русь» просто нічого не варта. Ми не випадково вжилислово «якась», оскільки історія не знає держави під такою назвою.

Утім, з усього видно, що історична наука творців «русского мира» не цікавить, бо ж вони самі є її фальсифікаторами. Вправно фальсифікуючи історію Київської Русі, історію України, оперуючи якимись неісторичними штампами на зразок «Древньої Русі», вони прагнуть вибудувати псевдоісторичну теорію про якесь східнослов'янське братство, про якусь древньоруську, а відтак руську і насамкінець російську спільність, зрештою – про «русский мир», ідея про який насправді є доктриною, зорієнтованою на відновлення Російської імперії.

А що, власне, воно таке «Древняя Русь» і «древние русычи»? Якщо були «древние русычи», то видтак існують і «сучасні», якщо була «Древняя Русь», то слід шукати й «Сучасну Русь»? Навіть на рівні назв відбувається підтягування назви «Русі» до назви «Росія». А все тому, що за уявленнями російських шовіністів різних мастей правонаступницею отієї вигаданої «Древней Руси» є нинішня Росія, яка й уособлює «Сучасну Русь», а російський народ – «сучасних русичів». Все виглядає наче просто і логічно, втім є історично невірним: подібна теорія про якусь «Древню Русь» абсолютно не відповідає дійсності.

Принагідно зазначимо, що білоруське видання «150 питанняў і адказаў з гісторыі Беларусі» (в перекладі – 150 запитань і відповідей з історії Білорусі) у параграфі «Ці быў старажытнарускі народ?» (Чи був давньоруський народ?) поняття «Древнерусское государство» і «древнерусский народ» висвітлює наступним чином. «Такого народу не було. Його придумали російські історики. До термінів «давньоруський народ», «єдиний російський народ» вони зверталися кожного разу, коли виникала потреба виправдати імперську політику Москви, що намагалася будь-якими шляхами довести своє нібито історичне право на Білорусь та Україну. В минулі століття, виправдовуючи експансію і панування над білорусами та українцями, вони завзято пропагували концепцію існування «трьох племен єдиного російського народу – великоросів, малоросів і білоросів». ... Те, що деякими називається «Давньоруська держава», строго кажучи, ніколи не існувало». (Ці быў старажытнарускі народ? // История Беларуси в вопросах и ответах: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://slovo.ws/urok/historyofbelarus/150/007.html>).

Під вивіскою «русского мира» нинішня Путінська Росія хоче повернути до своєї держави втрачену з розвалом СРСР Україну. А всі ті пишномовні розмови про якийсь єдиний духовний простір, про співдружність слов'янських народів, зрештою, про «русский мир» є всього лише антуражем справжніх неоімперських як неоколоніалістських амбіцій щодо України, заходів із втягування її в орбіту нової Російської імперії.

Необхідні для цього антиукраїнські настрої в Україні готувала «Українська Православна Церква». Навмисно взяв назву цієї конфесії у лапки, бо від, власне, українського там є хіба-що її ота «залапкована» назва. Насправді ця Церква мусить розумітися філією Російського православ'я в

Україні із всіма його «канонічними» претензіями до України й українців. І ніяк не інакше! Достатньо бодай лише проглянути назви статей у періодиці, яку видають чи оприлюднюють на своїх сайтах окремі єпархії УПЦ МП, щоб переконатися, що їхня діяльність є антиукраїнською, спрямованою на піддрив державної незалежності України і водночас на підтримку російський чи проросійських настроїв не лише в межах своїх вірних, а й загалом серед українського суспільства.

Ось, що читаємо у московсько-православній праці «Святая Русь – вместе или врозь? Патриарх Кирилл на Украине»: «Первоиерарх Русской Церкви стал духовным лидером как самой Церкви, так и всех общественных сил, выступающих за единство исторической Руси» (Святая Русь – вместе или врозь? Патриарх Кирилл на Украине. – С. 161). Ця теза, на наш погляд, є наріжною для концепції «русского мира», оскільки якнайкраще розкриває суть цього політичного проекту, точно визначає що є «русский мир» і яких результатів очікує від нього Росія. Саме цими словами слід було б починати всі проповіді про «русский мир», а не ходити, як кажуть росіяни, «вокруг да около» розкриття ідеології «русского мира», уникаючи за межами Російської Федерації, і передусім в Україні, зокрема серед вірян УПЦ МП, напряду говорити, що цей проект насправді передбачає реставрацію Російської імперії.

От тоді ставало б ясно, що то воно за доктрина, що дійсно означає «Древняя Русь», «историческая Русь» чи «Святая Русь» для Патріарха Кирила, для всього російського православ'я (та й для прокремлівського офіційного, а ще більше - неофіційного політикуму) і яка доля чекає Україну, якщо проект «русский мир», не приведи Боже, зреалізується. Ось як оцінили це в одній із газет: «Ну, а яке то вже буде за «равенство и братство» в імперії відомо – ми знаємо, як по-братському «добре» жилося українцям у царській Росії між братів-росіян-великоросів, як ті їх так по-православному любили й, як «старший брат», по-братськи про них дбали, що в цих почуттях не забували водночас і «оберігати» їх від їхньої мови, культури, віри, забороняючи не те, що навчати чи друкувати, а й писати, думати українською».

А доки метаморфоза «Русь → Русский мир → Россия» ховається від українських московсько-православних віруючих, доки ще лунають проповіді про якесь братерство слов'янських народів, доки важливо ще призвичаїти українське суспільство до позиції, що Україна – це, хоча й «не Росія», як колись зауважив Президент Л.Кучма, але вже «Святая Русь». А там до формулювання «Україна – це Росія» не так вже й далеко.

Ще донедавна Патріарх Кирило освідчувався українцям у любові і ладен був навіть жертвувати своїм російським громадянством, ставши «українцем» за паспортом (і водночас «стати фігурою наднаціональною, наддержавною», тобто очевидно зректися власної російськості), аби лишень втягнути Україну в «русский мир». Патріарх Московський був готовий обстоювати якесь універсальне православ'я, готовий розуміти себе кимось на зразок того, ким є

Папа в католицизмі, тільки щоб проект «русского мира» був запущений у дію. «Чи готові політики змиритися з появою абсолютно незалежного від них духовного лідера міжнародного масштабу, рівного за статусом, наприклад, Папі Римському? Готові вони поступитися частиною своєї влади заради збереження східнослов'янської цивілізації? Патріарх перші кроки в цьому напрямі зробив» [Святая Русь – вместе или врозь? Патриарх Кирилл на Украине. – С. 96-97].

Разом із реставрацією Російської імперії відновлюються всі атрибути російської державності – тріада «Православ'я–Самодержавство–Народність»: Патріарх Кирило уособлює духовну владу, натомість В.Путін – світську, самодержавну. В.Путін вже зараз уособлює всю повноту державної влади в Росії. «Сегодня слово «власть» применительно к России следует понимать как «начальник Путин и пятнадцать подчиненных ему начальников». Все остальное – второй эшелон, должностные умонастроения которого зависят от умонастроений этих шестнадцати. Соответственно, и рассуждая о характере государственно-церковного взаимодействия, мы, по сути, говорим о том, какова позиция группы начальников в отношении православия и его официального носителя – РПЦ» [Малкина Татьяна. Титульная церковь РФ. Российская власть в поисках утраченного // Отечественные записки. Журнал для медленного чтения. – № 1(1) 2001: [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.strana-oz.ru/2001/1/titulnaya-cerkov-rf-rossiyskaya-vlast-v-poiskah-utrachennogo>].

В такий спосіб поруч (чи водночас) мусить бути реалізована й споконвічна мрія російських шовіністів – ідея про «Москву – Третій Рим». Якщо для Кирила його патріаршество є довічним, то В.Путіну подібне «імператорство» конче потрібне: воно є ідеальним і єдиноможливим для нього сценарієм, щоб стати назавжди «вічним» Президентом РФ. Саме тому він так активно підтримує Патріарха в його просуванні «русского мира» на пострадянських теренах, старається бути присутнім на головних церковних заходах, прагне показати на людях, що він насправду є щиро набожним. В.Путін залежний від патріарха Кирила. І, певно, навіть більше за нього переживає, чи вдасться розбудувати «русский мир».

Гадаєте, що мрії В.Путіна про «імператорство» це якісь нісенітниця? – Нічого подібного – це якраз реальність російського суспільно-політичного і церковного життя. 19 березня 2013 Всеросійський центр вивчення громадської думки (ВЦВГД) представив дані про те, яка форма правління – монархія чи республіка – на думку росіян, краще підходить Росії, що респонденти думають про монархії в цілому і хто, на їх думку, міг би стати монархом у сучасній Росії. Так от, «незважаючи на гегемонію так званих «демократичних цінностей» і радянське минуле, в російському народі, як і раніше надто сильними є монархічні настрої. Причому прихильників самодержавства в Росії стає з кожним роком все

більше. Незважаючи на те, що, із зрозумілих причин, більшість опитаних більш відповідним для російської держави вважають нинішній демократичний варіант правління, тобто республіку із сильною президентською владою (82%), водночас вибираючи між двома формами правління – монархією і республікою, на користь першої висловився кожен десятий росіянин (11%). При цьому в Москві і Петербурзі прихильників самодержавства виявилось майже вдвічі більше (19%). Не є монархістами, але в той же час не мають нічого проти влади монарха в Росії 28% опитаних – дещо більше таких серед електорату ЛДПР (36%) і 45-59-річних (31%). Ті, хто в цілому лояльно ставиться до самодержавства, як правило, не бачать людини, яка могла б стати монархом у Росії в наші дні, причому за останні чотири роки таких респондентів стало більше (з 19 до 24%). Міркуючи абстрактно про те, хто міг би сьогодні претендувати на роль царя, учасники опитування пропонують шукати таку людину, скоріше, в рядах громадських діячів і політиків (13%), ніж серед нащадків династії Романових (6%) (В России сильны монархические настроения // Русская линия: [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://rusk.ru/newsdata.php?idar=60024>).

У день 400-річчя обрання на царство Михайла Федоровича Романова, патріарх Кирило звершив літургію в Патріаршому Успенському соборі Московського Кремля. Після її закінчення він звернувся до учасників богослужіння з Першосвятительським словом, наголосивши, зокрема, на наступному: «За 300 лет правления династии Романовых Русь стала великим государством. Не было ни одного царя, который бы расточал земли, – были цари, которые земли собирали. Отождествляя себя со своей страной и со своим народом, они старались умножать вверенное им Богом достояние». І далі: «Сегодня мы молитвенно и с благодарностью к Богу вспоминаем имена всех наших правителей, кто умножал Русь, кто ее расширял, кто содействовал укреплению православной веры, кто содействовал духовному и материальному процветанию Отечества». Всім зрозуміло, на кого з нинішніх «правителів» тут натякує патріарх, прирівнюючи його до сонму російських самодержців? (Патриарх Кирилл: За 300 лет правления династии Романовых Русь стала великим государством // Православие и Мир: [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravmir.ru/patriarx-kirill-za-300-let-pravleniya-dinastii-romanovux-rus-stala-velikim-gosudarstvom>).

Російські православні щиро вірять, що у скорому часі відновиться російське самодержавство. Так, глава Союзу православних громадян Валентин Лебедев зауважив: «Будущей Россией, как это традиционно принято, должны руководить православный монарх и патриарх Московский как нравственный глава русского народа. Патриарх — это вторая величина власти, традиционная для нас... Нашим предкам было поручено продолжить традиции умирающей

Византии, и мы снова, как и были ранее, должны принять на себя функции Третьего Рима».

Практично з розвалом СРСР у Росії утворюється така собі «православна субкультура», фундамент якої складає «царебожжя – вчення про божественний статус російського царя, засноване на традиції сакралізації царської влади в Росії. Воно успадкувало есхатологізм «церковних людей» кінця XIX – початку XX ст., втіленням якого став сформований після поразки у Кримській війні (1853-1856 рр.) месіанський міф про «Святую Русь», який протиборствував «темним силам», представленим в образі колективної особи ворога. Православні публіцисти початку XX в. звели синтез цього міфу з теорією офіційної народності, в результаті чого «Святая Русь» стала немислима без православного царя. ... Грядущий Цар (також – Білий Цар, Останній Цар, Цар-Переможець) – останній цар майбутнього, в швидке пришествя якого вірять царебожники... К.Чистов пише про те, що кризові періоди російської історії (наприклад, початок XVII ст.) нерідко були відзначені виникненням у селянському середовищі легенд про царя-спасителя, місія якого полягає в національному визволенні. Існує два типи соціально-утопічних легенд: це релігійно-месіанські легенди про «спасителів» і соціально-політичні легенди про «царів (царевичів) визволителів, що повертаються». Грядущий Цар, «народжений» у царебожжі в умовах соціальної травми, пов'язаної з розпадом СРСР і розчаруванням в новій Росії, є синтезом цих двох образів: з одного боку, очевидні його месіанські функції, з іншого – його соціально-політична роль». (Зыгмонт Алексей. ...И тоска по государю. Современная монархическая эсхатология // Религия в Украине: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.religion.in.ua/zmi/foreign_zmi/20802-i-toska-po-gosudaryu-sovremennaya-monarxicheskaya-yesxatologiya.html).

Російські православні реально вірять у прийдешнього російського царя практично так само, як вірять іудеї в обіцяного їм біблійними пророками Машіаха.

Проект «русский мир» для В.Путіна та Патріарха Кирила - це наразі єдиний шанс відновити втрачений з розвалом СРСР імперський простір і статус Росії на пострадянських територіях. Зрозуміло, що на думку прокремлівського політикуму та РПЦ руйнація Радянського Союзу розцінюється чи не найбільшою катастрофою російської історії, яку В. Путін назвав «загальнонаціональною трагедією величезного масштабу» (У Путіна – трагедія //День. – 2004. - №25).

Для Путіна, як і для Сталіна, та й загалом для російських самодержців, України не існує. Для російських правителів це є лише територія, ласий шматок землі, привласнити який є бажання. «Братерської любові» Росії до України не було *ніколи* – це міф, яким вправно маніпулювала Росія для присипання пильності українців, для успішного їх омосковлення. Влучними в цьому контексті є слова «государя-імператора» Олександра III: «Россия

должна принадлежать русским, и всякий, кто живёт на этой земле, обязан уважать и ценить этот народ». Є ще одне висловлювання: «Россия – для русских и по-русски», авторство якого одні приписують цьому цареві, а інші – царському генералу М. Скобелеву (втім суті позиції царя, його оточення це не змінює). За словами генерала А. Куропаткіна, Олександр III обрав слоган «Росія для росіян» своїм девізом, оскільки вважав за необхідне задовольнити народне почуття, за яким Росія повинна належати росіянам як титульній нації.

Відбуваються цікаві речі: щось на зразок *Росія для росіян і для росіян* в Росії говорити цілком природно – це розцінюється, як здоровий патріотизм. Ніхто із суб'єктів федерації навіть не пискне щось проти цього. А от якщо хтось скаже щось те ж само в Україні, але вже про Україну й українців, тобто, перефразовуючи тут В. Жириновського, що «в основі державної політики повинен лежати принцип: «Що добре для українців – то добре для всієї України, що погано для українців – то погано для всієї України», буде сприйняте рівно до навпаки – що це «кляті українські націоналісти» підіймають голову, що в Україні лунають «неонацистські лозунги», що «українські фашисти» колять Україну за етнічним принципом. До речі, взяті у лапки фрази запозичені нами із сучасних російських ЗМІ про Україну.

Виходить Путіну, Медведеву, Жириновському, іншим росіянам можна вільно і прилюдно називати себе «російськими націоналістами», а от українцям – зась, бо це в російському розумінні «фашизм»! Отака вона справедливість по-кремлівськи, отакі ми «браття навік». У Путінсько-Кирилівському значенні ми браття, коли українці будуть говорити російською, коли ніякої української України не буде, коли українці будуть перебувати винятково під омофором «канонічного» Російського православ'я – коли Україна й українці будуть навіки в Російській імперії (чи, як би там її ще не називали).

Якщо перекласти тезу «Россия – для русских и по-русски» на «русский мир», то цілком зрозуміло, що в реалізації проекту «русского мира» зацікавлена сама Росія, її «етнічна російська більшість», а поруч якесь російськомовне населення СНД. Як «Росія мусить належати росіянам», так і «русский мир» створюється під росіян (у ширшому розумінні – під російськомовне населення), бо видається (й подається), що саме так, в «русском мире» їм буде добре. Не випадково сепаратистські настрої на Сході й Півдні України мають російський слід – підтримуються (і передусім фінансово й військово), починаючи з вищого керівництва Російської Федерації. Тому нинішнє керівництво Росії не далеко стоїть від російських царів. Це на публіці воно залицяється до українців, щось там розповідає про якесь слов'янське братерство, про «один народ» і «спільну історію». Насправді ж у думках Кремля (як і за позицією офіційної РПЦ) України як суверенної держави немає: у проекті «русского мира» є лише «українська територія» і українці, які, за визначенням Ф.Достоевського, є тими ж само росіянами, нічим не відрізняються (і не повинні відрізнятися!) від росіян (Достоевский ФД.

Сентябрь. Дневник писателя. 1876 год. // Достоевский Ф.М. Собр. соч. В 15-ти т. – Т.13. – СПб., 1994. – С.299).

У контексті ідеології «русского мира» Україна не просто ніколи не стане українською, а й її існування як незалежної національної держави залишається під великим питанням. Швидше, це державне утворення за всіма ознаками і характеристиками частково передбачається розуміти, як «Малоросія» і «Новоросія», словом, як губерньські території в межах російських імперських земель.

Відтак, основна місія Московської Патріархії, РПЦ та її української філії – УПЦ МП як представника інтересів російського православ'я в Україні полягає в тому, щоб не дати можливості українцям стати нацією, а Україні – державою. Головним у всьому цьому є те, що сама Церква начебто й не причетна до політики, а все це робиться, дивись, силами її православних братств, біляцерковних об'єднань, окремими віруючими чи політиками-симпатиками, на зразок головного комуніста П. Симоненка чи лідера прогресивних соціалістів Н. Вітренко. Іншими словами, УПЦ МП формально хоч і засуджує «політичне православ'я», декларуючи свій статус, як аполітичний, водночас фактично таки займається політикою через свої братства і наближених до її керівництва політиків.

До речі, православні видання УПЦ МП, які публікують подібні антиукраїнські матеріали, дарма, що вони благословляються ієрархами цієї конфесії, водночас не є офіційними рупорами УПЦ МП. Практично те ж саме можна сказати і про деякі спільноти віруючих, братства УПЦ МП. Ряд із них більше подібні на громадсько-політичні об'єднання, ніж, власне, на релігійні братства, бо ж їхня діяльність є суто політичною і методично спрямована вона проти України як держави і всього українського як такого, і передусім проти української мови. Офіційна УПЦ МП, з огляду на їх явний політичний характер, *de jure* відмежовується від них, проте *de facto* підтримує їх.

Явним прикладом такої двурушності є московсько-православна газета «Русь державная». Це видання позиціонує себе як «православна народна газета», засвідчуючи в такий спосіб те, що воно (видання) не є офіційним виданням РПЦ. А все тому, що «Русь державная» є виразником і поборником Російського політичного православ'я, обстоює ідеологію російського імперіалізму й шовінізму, чимала частина її публікацій носять вочевидь антиукраїнський характер.

Саме за подібною «народною» православною пресою ховаються головні висновки московських і промосковських церковників, а це – їхня жага повного знищення України як держави і українців як нації, переписування тисячолітньої української історії на російсько-імперський лад, виховання в душах українців комплексу колоніальної меншовартості. Власне, все це українці бачили, коли Україна була частиною царсько-більшовицької Росії. Але виявляється, що з того часу політика Московського православ'я щодо України залишилася незмінною. Як і в

часи царату, сьогодні воно засвідчує свою вірність ідеології російського імперіалізму, бо ж, як і колись, не визнає українців за націю, заперечує існування їхньої мови, не сприймає Україну як державу, а як чиюсь «окраїну». 4 вересня 2013 року В. Путін, у своєму інтерв'ю російському «Першому каналу», чітко дав зрозуміти, що він вважає, що росіяни з українцями є насправді одним народом, а більшість сучасних українських територій є колишніми російськими і на цій підставі він розуміє Україну «окраїною» Росії, тобто її частиною. Усе це й складає основу «любви» Патріарха Кирила до України, фундамент його агітаційним проповідям за «єдинство русского мира».

Тримаючи на увазі ідеологію «русского мира», правильніше було б говорити не про, власне, «русский мир», а про «великоросійський» чи «російсько-імперський» світ, оскільки у всіх тих заходах про розбудову якогось спільного слов'янсько-православного світу надто легко побачити механіку територіального і політичного відновлення Російської імперії. «Русский мир» тут займає лише статус тимчасового, такого собі робочого поняття, одного з етапів розбудови «Великой Руси». Можливо саме тому в Росії нині так почали ідеалізувати колишнє самодержавство.

Складається цікава картина: з одного боку, «русский мир» в особі патріарха Кирила освідчується в коханні до українського народу, до України, повазі до її незалежності та соборності, а з іншого – що Україна мусить на правах Малоросії й Новоросії стати частиною якогось Російського світу, розумій – нової Російської імперії як «наднаціонального утворення» на теренах «исторической Руси», а український народ прямо таки розчинитися в якомусь «суперетності».

Усі залицяння Кирила до України попросту є лицемірним лукавством російського шовініста – фашиста-великороса, який спить і бачить її «своєю вотчиною». Позиція Московського Патріархату в цьому сенсі тотожна Путінській позиції і зводиться вона до знищення України як незалежної держави, до колонізації Росією українців й українських теренів.

Але що сталося з «любов'ю» патріарха Кирила до України, українського народу у 2014 році? Де він тепер зі своїм «русским миром» і «исторической Русью»? Чи може проект «русский мир» закінчився з військовою агресією Росії проти України, з анексією Криму, з підтримкою сепаратизму в Донецькій і Луганській областях, підігріванням антиукраїнських настроїв на Сході й Півдні України? Чи може він не знав, що у планах Кремля з реалізації «русского мира» виношувався й план його реалізації військовими засобами, а відтак – шляхом військової агресії Росії проти України? Чи може відомий «речник РПЦ» В. Чаплін лише жартував, коли виголошував наступне: «Я думаю, что нужно подумать сегодня о мощном военном присутствии России во всех регионах, где люди просят защиты от оранжевых экспериментов, от разного рода "цветных революций". Даже если России нужно будет участвовать в боевых действиях, этого не нужно сегодня бояться:

армии нужно наконец дать настоящую работу» (Радио "Русская служба новостей": Интервью протоиерея Всеволода Чаплина // Interfax. – 5 января 2012 г.: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interfax-religion.ru/?act=radio&div=1639>).

Навряд чи В. Чаплін казав це просто так, «жартома»: його виступи чи інтерв'ю завжди співзвучні з позицією Патріарха Кирила.

Ну то що? – Таки ж дали Російській армії тепер «настоящую работу» у Криму, на Донеччині й Луганщині. І де тепер Кирило з його «любов'ю» до України? За усіма його молитвами і проповідями про мир в Україні, про «умиротворение враждующих сторон» стоїть тепер одне – страх. Але страх не за Україну, якій він тільки ще не так давно клявся в «любіві», не осуд Путінської агресії проти України, а переляк, що за усіма цими «юго-восточными» подіями може прийти якщо й не кінець «канонічному» свавіллю Російського православ'я на українських теренах, то, принаймні, воно може втратити суттєву частину своїх вірних. Патріарх Кирило просто злякався, що, починаючи з військової анексії Криму, стала розвалюватися, як то не парадоксально, його «православна імперія». «Русский мир», ідеї якого він служив, наяву виявився могильником Російського православ'я в Україні. За подіями весни 2014 року вже добре видно, якою «українською» була й та, підпорядкована Московській Патріархії, УПЦ МП. Підкреслимо, зараз вона лише відмежувалась від цих подій, раптом згадавши, що є «не від світу цього». А коли служила владі В.Януковича, то тоді від якого «світу» вона була і якому «світу» тоді служила?

І про яке тепер об'єднання в Єдину Помісну Православну Церкву може йти мова з цією УПЦ МП, коли остання у своїй сукупності власною позицією активно грала (та й продовжує ще грати) на користь проросійським силам в Україні? – Скоріше, мова повинна вже йти про вихід із лона УПЦ МП тих з її вірних, хто є чесним, хто не сприймає антиукраїнської риторики Московської Патріархії, хто просто хоче залишитися українцем, а не перетворитися на хохла-малороса. Такі мусять, визнавши всю донедавно брехливість РПЦ і, як наслідок, й УПЦ МП, як її «філії» в Україні, усвідомлюючи її антиукраїнськість, всю її колонізаторську, імперську суть, її пропутінську позицію полишити її й водночас розкаятися, що перебували у полоні зла – були частиною якоїсь підробки на християнство, назва якій «Російське православ'я». Надто слушними, з огляду на все це, є слова апостола Павла: «До чужого ярма не впрягайтесь з невірними; бо що спільного між праведністю та беззаконням, або яка спільність у світла з темрявою?» (2 Кор. 6: 14).

Не може бути жодного об'єднання, жодного компромісу з тими, хто роками паплюжив все українське, хто прислужував антиукраїнському режиму В.Януковича, допомагаючи йому, за словами намісника Києво-Печерської Лаври, нести «тяжелый крест», «как Симон Киринейский помогал нести Крест Христу на Голгофу», при цьому ще й обіцяючи йому, що «Церква с Вами до

конца» (Одиозный наместник Лавры - Януковичу: "церковь с вами до конца" // LB.ua. – 22 января 2014: [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: http://society.lb.ua/life/2014/01/22/252662_prezident_polshi_nameren_bolshe.html).

То ж, раз допомагали Януковичу несли його «хрест», раз клялися, «як Церква» бути з ним «до кінця», значить і доля відповідальності за злочини режиму В.Януковича в такому разі лежить і на УПЦ МП. Прийшов час, панове московсько-православні, нарешті заходитися вам «збирати каміння – збирати і відповідати за кожен камінець, який був кинутий на знищення України й українського народу! Українське суспільство чекає від УПЦ МП каяття. Без каяття всі розмови про якусь єдність Українського Православ'я, про Єдину Помісну Православну Церкву будуть просто наругою і над Християнством, і над історичною пам'яттю і сумлінням українського народу.

Утім є українцям і позитив від «русского мира». Його антиукраїнський оскал після анексії Криму зробив те, чого український народ чекав десятиліттями, а може й століттями. В. Путін у парі з Патріархом Кирилом, самі того не відаючи, спровокували потужний процес становлення, гуртування і гартування українців як нації – усвідомлення себе нацією. Тепер вже можна сказати відверто: «Русский мир» у версії Патріарха Кирила в Україні не пройде. Вся його «любов» насправду була лише прелюдією до військової агресії Кремля проти України. Виходить, що «любов» Патріарха Кирила від агресії Путіна проти України відділяв лише один крок – крок російського агресора на українську землю.

5.4. Річард ГОРБАНЬ. Деякі аспекти специфіки дослідницьких підходів до релігійно-філософського доробку Миколи Бердяєва.

На сьогодні існує солідний корпус літератури, який становить окрему галузь суспільно-гуманітарних наук – бердяєвознавство, що має власну специфіку та закономірності розвитку. Каркас цієї масивної збірки текстів складають праці, у яких філософія Бердяєва оцінювалася під кутом зору різних наук: філософії, історії, культурології, соціології, філології тощо. Перед нами стоїть завдання з погляду релігієзнавства виявити тенденції та суттєві ознаки бердяєвознавчих досліджень, які впливають на адекватну оцінку релігійно-філософської мислі Бердяєва.

В галузі бердяєвознавства, незважаючи на значний за обсягом і змістом масив дослідницької літератури, дотепер немає належних релігієзнавчих розвідок. Однією з перших спроб, де заявлено релігієзнавчий аспект, є докторська дисертація «Специфіка релігійної філософії Миколи Бердяєва» С. Титаренка, який, аналізуючи дослідницьку базу бердяєвознавства з релігієзнавчої позиції, наголошує, що інтерпретатори бердяєвської спадщини, виходячи з розрізнення дослідницького дискурсу, враховували або теологічний її аспект, або філософський, не надаючи значення релігійно-філософській свідомості Бердяєва, що відкриває перспективи для майбутніх